

ERKKI VASARA

Palautetta Tikalle

Erkki Vasara vastaa Marko Tikalle, joka edellisessä numerossa (s. 225) kommentoi Vasaran kirjoittamaa arvostelua Tikan teoksesta Valkoisen hämärän maa (HAik 1/2007, s. 105).

■ Kiitokset Marko Tikalle vastineesta hänen tutkimuksestaan *Valkoisen hämärän maa* kirjoittamani arvion johdosta. Sanotaan että vaaleissa lasketaan vain annetut äänet. Totta. Niin ikään on tosiasia, että kirja-arvioissa arvioidaan vain se teksti, mikä arvioitavan teoksen sivuilta löytyy. Niin menettelin itsekin ja kävin toimeen luettuani teoksen kannesta kanteen ja eräin kohdin useampaankin kertaan. Arvioitsijan oikeudella käsittelemistä teosta siten kuin näin aiheelliseksi ja kiinnitin huomiota eritoten Tikan työn johdantolukuun, mikä sinänsä oli eittämättä hieman erikoista, mutta tässä tapauksessa mielestäni oikeutettua.

Totean jälleen, että Marko Tikka käsittelee teoksensa alussa aiempaa tutkimustavalla, joka antoi aiheita huomautuksiin. Arvosteluni Tikan johdantoa koskevan osan ensimmäinen huomautukseni oli, että rajanveto Hersalo-Raikkalan ja heidän aatteellisten seuraajien sekä toisaalta akateemisten nykytutkijoiden linjanvetojen välillä esitetään paikoin erittäin epäselvästi ja lukijaa hämäävästi. Tässä viittaa arviossani esiin tuomiini esimerkkeihin. Toinen huomautus

oli se, että olisi ollut oivallista, jos Tikka olisi omien paikallistutkimustensa pohjaksi johdannossaan tuonut selkeästi esiin aieman akateemisen tutkimuksen annin niin yleisen kuin paikallisenkin poliittisuuden osalta. Itse puutuin omassa sk-tutkimuksessani myös jälkimmäiseen.

Tikka muistuttaa vastineessaan, että hänen tutkimuskohteenaan oli suojeluskuntien harjoittama paikallinen poliittinen valvonta ja katsoo minun ”erehtyneen luulemaan” hänen puhuvan johdantonsa sivuilla 7–10 Sk-järjestön yleisestä poliittisesta luonteesta. Tiesin toki, mitä Tikka oli tutkimaan, sillä kertoihan hän sen jo teoksensa tekstin alkuriveillä: ”Poliittisella valvonnalla tarkoitetaan tässä paikallisten mielialojen seuranta ja poliittisesti epäilyttävien henkilöiden tarkkailua, poikkeavista henkilöistä raportointiin ja ... toimintaan järjestysviranomaisien apuna tai omin päin”. Rajanveto yleisen ja paikallisen välillä sekoittuu kuitenkin hänen kirjansa johdantoluvussa, mikä on itse asiassa aivan oikein. Vaikuttivathan ne myös todellisessa elämässä alati toisiinsa. Tikka kirjoittaa kirjansa sivulla 8 muun muassa seuraavasti: ”Eräs toinen pieni, mutta merkityksellinen havainto on myös mainitsemisen arvoinen. Siihen nähden, miten merkittävä osa aikakauden todellisuutta suojeluskuntapuku oli, asua viihtelee hyvin vähän maailmansotien välisenä aikana tuotetuissa viihde-elokuvissa. Tämäkin pieni havainto kertoo osaltaan siitä, että tuossa ajassa suojeluskunnat enemmän jakoivat kuin yhdistivät kansaa.” Jos tämä ei ole puhetta sk-liikkeen yleisestä poliittisuudesta, niin ei sitten mikään.

Entäpä näkemykseni teoksen varsinaisis-

ta luvuista. En niitä koskevissa arvioissani ollut ”ymmärtänyt väärin” Tikan lähtökohtia ja tutkimuskohdetta, enkä esitä niitä koskevaa kritiikkiäni hänen teoksensa johdannosta esittämieni huomioiden pohjalta. Totesin arvioissani, että Tikan tekstissä, hänen varsinaisissa asialuvuissaan, aiempi tutkimus ”loistaa pitkälti poissaolollaan”. Samalla kiitin Tikkaa hänen oivaltavasta perustutkimuksestaan. Vastineessaan Tikka pitää tätä ristiriitaisena, koska, kuten hän lausuu, ”ei hän alkuperäislähteistä saisi mitään irti ellei tuntisi kontekstia, toimijoita, toimintaympäristöä jne., joka tuntemus tulee perehtymisestä aikaisempaan tutkimuskirjallisuuteen”. En ole arvioissani kuitenkaan väittänyt, että Tikka olisi jättänyt perehtymättä aiempaan tutkimukseen. Varmasti hän on pätevä tutkijana siihen tutustunut ja saanut siten lähtöeväät omille tutkimuksilleen. Tarkoitin kommentillani sitä, että yhteys Tikan tutki-

muskuvausten ja -tulosten sekä aiemman tutkimuksen antamien asiakehysten välillä jää hänen tekstissään vähäiseksi. Olen edelleen sitä mieltä, että Tikka ei teoksessaan riittävästi keskustele aiemman tutkimuksen kanssa, sido omia tuloksiaan eri yhteyksissä aiempien tutkijoiden yleisemmän tason havaintoihin. Sen myönnän, että arvioissani esittämäni lausuma Tikan työskentelystä ”ikään kuin tyhjiössä” suhteessa aiempaan tutkimukseen on ilmaisullinen ylilyönti.

Lopuksi vielä yksi asia. Pidän kiinni myös siitä arvioissani esittämästäni näkemyksestä, että Tikan teos osoittaa hänen olevan, kuten lausuin, ”pätevä historiantutkija, joka osaa operoida lähteillä ja etsiä niistä vastauksia esittämiinsä kysymyksiin”, ja että hänen teoksensa ”on oivallinen lisä suojeleuskuntaliikkeen historiantutkimukseen, jossa edelleen on paljon kartoittamisen varaa eritoten paikallistason osalta”. ■